

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 394/2017-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. novembra 2017 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika prerokoval prijatú sťažnosť obchodnej spoločnosti WM Consulting & Communication, s. r. o., Sad A. Kmeťa 24, Piešťany, zastúpenej obchodnou spoločnosťou JUDr. Roman Kvasnica, advokát, s. r. o., Sad A. Kmeťa 24, Piešťany, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Roman Kvasnica, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nové Zámky pri rozhodovaní o zmene účastníka konania na strane oprávneného v exekučnom konaní vedenom pod sp. zn. 13 Er 539/1998 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti WM Consulting & Communication, s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nové Zámky

pri rozhodovaní o zmene účastníka konania na strane oprávneného v exekučnom konaní vedenom pod sp. zn. 13 Er 539/1998 porušené boli.

2. Okresnému súdu Nové Zámky prikazuje pri rozhodovaní o zmene účastníka konania na strane oprávneného v exekučnom konaní vedenom pod sp. zn. 13 Er 539/1998 konať bez zbytočných prietáhov.

3. Obchodnej spoločnosti WM Consulting & Communication, s. r. o., priznáva finančné zadost'učinenie v sume 500 € (slovom päťsto eur), ktoré je Okresný súd Nové Zámky povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Nové Zámky je povinný uhradiť obchodnej spoločnosti WM Consulting & Communication, s. r. o., trovy právneho zastúpenia v sume 362,60 € (slovom tristošesťdesiatdva eur a šesťdesiat centov) na účet jej právneho zástupcu – obchodnej spoločnosti JUDr. Roman Kvasnica, advokát, s. r. o., Sad A. Kmeťa 24, Piešťany, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 394/2017-12 z 12. júna 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti WM Consulting & Communication, s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nové Zámky (ďalej len „okresný

súd“) pri rozhodovaní o zmene účastníka konania na strane oprávneného v exekučnom konaní vedenom pod sp. zn. 13 Er 539/1998 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Podstatnou sťažnostnou argumentáciou sťažovateľky bolo tvrdenie, že okresný súd v napadnutom konaní napriek tomu, že sťažovateľka ako nový veriteľ z titulu postúpenia pohľadávky už 28. decembra 2011 zaslala okresnému súdu návrh na zmenu účastníka konania, do podania sťažnosti ústavnému súdu o tomto návrhu právoplatne nerozhodol. Okresný súd síce 20. mája 2013 (t. j. po dobe dlhšej ako 16 mesiacov) vyhovel návrhu sťažovateľky v celom rozsahu uznesením č. k. 13 Er 539/1998-60, avšak toto dosiaľ nenadobudlo právoplatnosť. Podľa sťažovateľky *„je neprípustné, aby rozhodovanie o čiastkovej otázke právneho nástupníctva oprávneného t. j. aby rozhodovanie o jeho podanom návrhu na zmenu účastníka konania, trvalo vyše 50 mesiacov“*.

3. Sťažovateľka s ohľadom na uvedené žiadala, aby ústavný súd vyslovil porušenie jej v záhlaví označených práv zaručených ústavou, ako aj dohovorom, prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prieťahov, priznal jej finančné zadosťučinenie v sume 1 000 €, ako aj úhradu trov konania v sume 362,60 €.

4. Na základe výzvy ústavného súdu sa predseda okresného súdu JUDr. Jozef Kanás vyjadril k priebehu konania podaním sp. zn. Spr. 1814/2017 zo 16. augusta 2017, v rámci ktorého uznal, že o návrhu sťažovateľky nebolo rozhodnuté v primeranej lehote. K podstatným námietkam sťažovateľky uviedol, že k *„časovým posunom“ vo vybavení jej veci došlo „výlučne z objektívnych dôvodov s ohľadom na veľkú zaťaženosť súdu – na neustále sa zvyšujúci nápad vecí C, Er, ich rozsiahlosť a právnu náročnosť pri nemeniacom sa počte sudcov, vyšších súdnych úradníkov a asistentov vybavujúcich túto agendu“*. Okresný súd zároveň ústavnému súdu oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

5. Sťažovateľka v stanovisku z 13. septembra 2017, ktorým reagovala na vyjadrenie predsedu okresného súdu, v podstatnom zotrvala na svojej sťažostnej tak vecnej,

ako aj právnej argumentácii a súhlasila s upustením od ústneho pojednávania vo veci. Vo vzťahu k vyjadreniu predsedu okresného súdu v podstatnom uviedla:

„Sťažovateľ si dovoľuje zdôrazniť skutočnosť, že porušovateľ sa bezúspešne pokúšal vyše 4 roky zistiť skutočný pobyt povinného v 2./ rade, pričom až po tom čo mu bola doručená výzva Ústavného súdu Slovenskej republiky na vyjadrenie sa k sťažovateľovej ústavnej sťažnosti zo dňa 16. 02. 2016, porušovateľ pristúpil k doručeniu Uznesenia povinnému v 2./ rade zverejnením na úradnej tabuli porušovateľa, t. j. porušovateľ pristúpil k doručeniu Uznesenia povinnému v 2./ rade oznámením na úradnej tabuli po dobe dlhšej ako 1 rok odkedy je Civilný sporový poriadok v účinnosti a nasledujúci deň po tom čo bol vyzvaný Ústavným súdom Slovenskej republiky na vyjadrenie sa k sťažovateľovej ústavnej sťažnosti.“

6. Ústavný súd následne so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde vo veci sťažnosti sťažovateľky upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Z uvedeného dôvodu senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe podanej ústavnej sťažnosti, písomne podaných stanovísk okresného súdu, ako aj sťažovateľky a na základe predloženého súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 13 Er 539/1998.

II.

7. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia jej základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru

postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Er 539/1998 pri rozhodovaní o zmene účastníka konania na strane oprávneného.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

9. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

10. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

11. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

12. Keďže konanie začalo za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“), táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala z dikcie ustanovenia § 6 OSP, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti

so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná. Od 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ktorý nahradil Občiansky súdny poriadok a ktorý vo svojich ustanoveniach upravuje zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania v čl. 17. Podľa § 157 ods. 1 CSP súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania (obdobne § 100 ods.1 OSP).

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 398/2016) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

14. Pokiaľ ide o kritérium zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že exekučné spory tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a nemožno ich po právnej ani skutkovej stránke hodnotiť ako zložité. Uvedené konštatovanie sa v plnom rozsahu vzťahuje aj na ústavnou s'ťažnosťou napadnuté konanie okresného súdu. Skutkovú zložitost' veci nenamietal ani okresný súd.

15. Správanie s'ťažovateľky ako účastníka súdneho konania je druhým kritériom pri posudzovaní, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd po preskúmaní s'ťažnosti zistil, že s'ťažovateľka sa žiadnym významným spôsobom nepričinila o predĺženie súdneho konania.

Sťažovateľka taktiež v predmetnom konaní žiadala, aby okresný súd vo veci konal, a podala sťažnosť na prieťahy v konaní predsedovi okresného súdu.

16. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu. Zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 13 Er 539/1998, ktorý bol ústavnému súdu na základe jeho žiadosti zo strany okresného súdu predložený na nahliadnutie, ústavný súd považoval za preukázané, že okresný súd o návrhu sťažovateľky na zmenu účastníka konania doručenom okresnému súdu 29. decembra 2011 rozhodol uznesením č. k. 13Er 539/1998-60 z 20. mája 2013, teda po 17 mesiacoch. Okresný súd listom z 22. mája 2013 požiadal Obecný úrad obce [REDAKOVANÉ] o oznámenie pobytu povinnej v 2. rade. Podaním doručeným okresnému súdu 3. júna 2013 obec [REDAKOVANÉ] oznámila, že povinná v 2. rade sa v obci nezdržiava. Opätovný pokus o doručenie uznesenia povinnej v 2. rade, ako aj povinnému v 3. rade bol vykonaný až 26. januára 2015. Zároveň bol povinný v 1. rade vyzvaný, aby oznámil okresnému súdu poštovú adresu na doručovanie písomností povinnej v 2. rade. Okresný súd teda k opakovanému pokusu o doručenie pristúpil až 20 mesiacov po tom, ako sa mu zásielky adresované povinnej v 2. rade a povinnému v 3. rade vrátili ako nedoručené s doložkou „adresát je neznámy“ (28. mája 2013 a 29. mája 2013). Dňa 1. augusta 2017 realizoval doručenie uznesenia povinnej v 2. rade oznámením o doručovaní písomností podľa § 106 ods. 3 CSP (teda 31 mesiacov od posledného pokusu o doručenie uznesenia).

V kontexte obrany okresného súdu (bod 4) spočívajúcej v personálnych problémoch okresného súdu ako objektívnej príčiny spôsobujúcej prieťahy v konaní ústavný súd zdôrazňuje, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 52/99, III. ÚS 17/02).

17. Vzhľadom na uvedené skutočnosti hodnotené v bodoch 14 až 16 ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (pozri bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

18. Keďže ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli porušené, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovateľka žiadala, aby jej bolo priznané primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 000 €.

19. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

20. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia zoberal ústavný súd do úvahy správanie samotnej sťažovateľky, predmet sporu a postup súdu v danej veci, rozhodol o priznaní finančného zadosťučinenia v sume 500 € (bod 2 výroku tohto rozhodnutia).

21. Ústavný súd napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s právnym zastupovaním.

Sťažovateľka si uplatnila úhradu trov konania spolu v sume 362,60 €, a to za dva úkony po 143 € + 2 x režijný paušál po 8,58 € (prevzatie a prípravu zastupovania a spísanie sťažnosti). Výsledná suma je navýšená o 20 % (daň z pridanej hodnoty), t. j. 60,43 €.

22. Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky – obchodnej spoločnosti JUDr. Roman Kvasnica, advokát, s. r. o., Sad A. Kmeťa 24, Piešťany (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP), v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

23. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2017